

Valanalys 2022

miljöpartiet de gröna

Miljöpartiets valanalys 2022

Uppdraget

Vi har på uppdrag av partistyrelsen gjort en analys av valresultatet i riksdags- kommun- och regionval, med huvudsakligt fokus på MP. Vi har tittat på frågor och händelser som dominerade valrörelsen och hur de kan ha påverkat valresultatet. Det finns många faktorer som påverkar ett val, och vi har försökt fånga in det som kännetecknat detta val. Vi har bland annat försökt täcka in rörelser och förändringar i olika väljargrupper och flöden av väljare mellan partierna, skillnader mellan landsbygd och städer, hur valet påverkas av tonaliteten i debatterna, och hur omvärldsläget påverkat valutgången. Vi har använt oss av källor som val.se, SVT Valu, SCB och opinionsmätningar från olika aktörer.

Inlägg om valet från till exempel statsvetare och politiska journalister och skribenter är också viktiga underlag för att förstå valrörelsen i stort, och vi har tagit del av ett stort antal analyser från sådana källor, för att skapa oss en bild av hur valet tolkas från olika håll. Ur detta breda underlag har vi tagit fram en övergripande analys med Miljöpartiet i fokus.

Stockholm/Göteborg i december 2022
Agnetha Boström och Joakim Larsson

Uppdraget	1
Övergripande analys	3
16 år av högermajoritet	3
Den smala mitten	3
Klimatfrågans genomslag i väljarbeendet	3
Splittrade lag	4
Frågorna som definierade valrörelsen	5
Klimatfrågan avpolitiserades	5
Kulturkrig	6
GAL-TAN-valet	6
Post sanning	6
Greta-generationen, finns den?	7
SD är trendiga på TikTok för att SD är trendiga	7
Den mediala bilden av valet	8
Polariseringen mellan stad och landsbygd	9
Sociala medier - starka känslor syns mest	9
Politiska samtal i sociala medier	9
Miljöpartiet	10
Försvagade av tidigare resultat	10
Majoritetsregering	10
Utvecklingen under valrörelsen	11
Slutspurten	11
Språkrören	11
Stödröster och taktikröster – inte samma sak	12
Tydligare civilsamhällesorganisationer	12
Hot och hat, svårt att få aktiva företrädare	12
Röstsplittring	13
Upphämtningen sista månaderna före valet	14
Valkompasser	14
Andra partier	15
Valet i siffror	16
När bestämde sig väljarna?	16
Valdeltagande	16
Väljarna i siffror	16
Utvecklingen gällande kommunala/regionala mandat och styren	17

Övergripande analys

16 år av högermajoritet

Sedan 2006 har det funnits en högermajoritet i Sveriges riksdag. Att det under åtta av dessa 16 år kunnat bildas regeringar på annan grund beror alltså inte på att det skett en förändring i majoritetens syn på den ekonomiska politiken mellan valen. Istället har regeringsbildningarna under perioden från 2010 och framåt präglats av de svenska partiernas relativt stora motståndskraft mot att ge ytterhögern inflytande. Synen på olika grundläggande värderingar har i många fall vägt tyngre än den ekonomiska politiken både i partiernas och väljarnas beteenden. Från båda sidor blockgränsen finns exempel på att partier låtit delar av sin ekonomiska politik stå tillbaka till förmån för de värderingsmässiga frågorna, vilket syns tydligast i riksdagens omröstningar om statsbudgeten.

Denna komplicerade parlamentariska situation har sedan 2010 inneburit ett ökande antal politiska kriser. En bild av detta kan man till exempel se i en genomgång från SVT av den senaste mandatperioden.¹

Den smala mitten

Under den senaste mandatperioden har dock motståndet mot att ge ytterhögern inflytande urholkats allt snabbare. Alternativen för väljare som föredrar en ekonomisk högerpolitik men inte vill se ett samarbete med ytterhögern krympte snabbt. Valresultatet visar att dessa "mittenväljare" inte var tillräckligt många, utan istället resulterade valet i den mest högervidna regeringen i Sverige på mycket lång tid.

Klimatfrågans genomslag i väljarbetendet

Många väljare både förstår klimatkrisen och är villiga att göra livsstilsförändringar.

Nio av tio svenskar är villiga att göra uppoffringar för klimatet, rapporterade TV4 under hösten². Det har vi även sett i Naturvårdsverkets återkommande enkäter. I enkäten 2021 ansåg 93 procent att klimatförändringarna är en realitet, 86 procent anser sig klimatmedvetna i någon mån, och en stor majoritet vill prioritera åtgärder för att minska utsläppen. Många är även beredda att göra personliga insatser för klimatet, till exempel vad gäller konsumtion, energianvändning, livsstilsval, etcetera.³ Men dessa åsikter fick inte något stort genomslag i väljarbetendet.

---

¹ [Mandatperioden som varit - SVT Nyheter](#)

² TV4 7 nov 2022, Sifo-undersökning

³ [Allmänheten och klimatet 2021 \(naturvardsverket.se\)](#)

Visst uppmärksammades klimatfrågan i valrörelsen. Men de flesta partiernas retorik handlade om att erbjuda väljarna ett alternativ där man kunde låtsas som att klimatkrisen inte finns, eller inte behöver tas på allvar. Energisubventioner och sänkta skatter på fossila drivmedel fick en väldigt stor del av utrymmet i kampanjerna och debatterna.

Splittrade lag

Efter flera stökiga mandatperioder i politiken var det nog många väljare som önskade sig mer stabilitet. Och eftersom alla partier var tydliga med vilken statsministerkandidat de stödde så borde förutsättningarna för stabilitet kanske ha ökat.

Den mediala bilden och det som väljarna troligtvis uppfattade, var att högersidan hade ett mer sammanhållet lagbygge. Det har med stor tydlighet visat sig efter valet att det finns mer splittring på den sidan än vad man ville ge sken av, inte minst i den ekonomiska politiken. Högersidans valkampanj fokuserade på att lyfta de frågor man var eniga om och försöka sopa oenigheterna under mattan så gott det gick. Ibland krackelerade den bilden, inte minst i förhållandet mellan L och SD, men också vad gällde den ekonomiska politiken, exempelvis i frågan om A-kassan.

För högersidan fanns det en inte obetydlig fördel med att de utåt sett var eniga i de frågor som låg högt upp på många väljares dagordning, såsom energi, lag och ordning och att sänka bensinkostnaderna.

Vänstersidan uppfattades inte som ett lag på samma sätt. Som det största partiet hade Socialdemokraterna kunnat ha en viktig roll i detta, men deras fokus på statsministerfrågan fick företräde framför viljan att ena laget på den sidan av den nya blockgränsen. Särskilt problematisk blev relationen mellan Vänsterpartiet och Centerpartiet. Båda partierna hade behövts för skapa en progressiv majoritet, men den djupa sprickan dem mellan framstod som svår att överbygga, och deras syn på maktpolitiken var oförenlig. Miljöpartiets krav på en majoritetsregering fick inte alls lika stort genomslag som orosmoln i regeringsbildningen. Motsvarande konflikt mellan Sverigedemokraterna och Liberalerna framstod inte på samma sätt, med en generell bild redan innan valet av att Liberalerna ändå skulle komma att vika ned sig.

Vi uppfattar att MP var den aktör som tydligast försökte vara en brobyggare, och också utåt lyfte behovet av att samla laget.⁴ Men i stort handlade mediebilderna kring en regeringsbildning med Magdalena Andersson som statsminister om hur C och S smed planer om att regera ensamma, med stöd av mindre partier och

---

⁴ [Studio DN partiledarintervju med Märta Stenevi \(MP\) - DN.SE](#) Dags att samla laget

hoppande majoriteter. Oavsett sanningshalten i detta (vi bedömer den inte som stor) så påverkade även det bilden av att det inte fanns något sammanhållet lag bakom Magdalena Anderssons statsministerkandidatur.

Ett tydligt exempel på att partierna på vänstersidan uppfattades som mer splittrade är resultaten av medias opinionsundersökningar kring “vem vann debatten” I dem rankade högersidans väljare alla högerblockets företrädare högt, men på vänstersidan syntes inte samma mönster. Skillnaderna i betyg för Centerpartiets och Liberalernas partiledare efter partiernas respektive “blockbyten” är ett exempel på denna effekt.

Frågorna som definierade valrörelsen

I augusti var väljarnas viktigaste frågor inte oväntat sjukvård, lag och ordning, skola och invandring. Men det fanns också en uppgång för frågor kring privatekonomi och energipolitik⁵. Det var frågor som blev stora i människors vardag och i medierapporteringen generellt, inte bara kring själva valet. Plånboksfrågorna blev helt enkelt väldigt stora, fler människor än tidigare kände oro för sin egen ekonomi, med högre räntor, elpriser och drivmedelspriser. Miljö och klimat låg i augusti på sjätte plats på listan över väljarnas viktigaste fråga, med 35 procent. Det var en ökning från tidigare under året, men en markant minskning från augusti 2021 då motsvarande siffra var 43 procent.

Sjukvården, pekades av väljarna ut som en mycket viktig fråga, men den fick förvånansvärt lite plats i debatterna, trots massiv medierapportering om problem efter pandemin, personalflykt från akutmottagningar och BB, med mera. (En möjlig analys är att framför allt S och M kände att det skulle vara svårt att hämta hem röster på just sjukvårdsfrågan, och därför i stort sett lämnade walk over i en av väljarnas viktigaste frågor.)

Bilden av ökande gängvåld och skjutningar, inte sällan sammankopplat med migrations- och integrationsfrågor blev det framgångsrika narrativ som högersidan vilade många av sina politiska utspel på, för att stärka bilden av att Sverige är ett land i kris. De lösningar som presenterades var ibland förvillande lika dem som S/MP- och S-regeringarna redan lagt på bordet sedan 2014 - förutom då de rent populistiska förslagen.

Klimatfrågan avpolitiserades

Klimat- och miljö var inte en tydlig konfliktfråga i valrörelsen, trots att ämnet var stort i medierapporteringen under hela valåret, med flera klimatkatastrofer runt om i världen. Som övergripande politisk fråga hade den svårt att ta sig in i debatterna, istället låg tonvikten på kärnkraften som högersidan framgångsrikt

---

⁵ Novus augusti 2022

triangulerade som lösningen på allehanda problem. Klimatdebatten blev helt enkelt till stora delar en debatt för eller emot kärnkraft. Många viktiga åtgärder och satsningar som redan var på plats avfärdades som symbolpolitik.

Två motstående tendenser som syntes i valrörelsen var å ena sidan en beskrivning av Sverige som ett föregångsland med en politik som inte behöver utvecklas, och å andra sidan en tendens att utmåla alla partier som lika dåliga på klimatpolitik, stundtals med undantag för Miljöpartiet

Kulturkrig

Under lång tid präglades svenska val av konflikten mellan höger och vänster. förflyttningen till en värderingsmässig konfliktlinje kring mångkultur, migration och identitet har gått långsammare i Sverige än i övriga Europa och västvärlden . Parallellt med detta har också den affektiva polariseringen ökat. Det betyder att fler individer har förutfattade, negativa åsikter om andra partier eller deras anhängare, utan att dessa åsikter nödvändigtvis är starkt relaterade till aktörernas ideologiska ställningstaganden.⁶

Valet 2022 har varit det stora genombrottet för denna förskjutning även inom svensk politik. Miljöpartiet har i detta nya landskap fått en ännu tydligare konfliktposition gällande både värderingsfrågor och miljöfrågor. Det har inneburit att vi blivit en huvudmotståndare för såväl konservativa som reaktionära, nationalistiska och populistiska strömningar.

GAL-TAN-valet

Även om konfliktlinjen i valrörelsen försköts till den så kallade GAL-TAN-skalan⁷ så ser vi också hur höger-vänsterskalan fortsätter vara relevant. Det syns till exempel i om hur väljarna definierar sig själva. I VALU placerade fler av Centerpartiets väljare sig själva till vänster (+14%) och färre till höger (-20%) I SCB:s partisympatiundersökning har andelen som anger Socialdemokraterna som näst bästa parti gått från 4,5% i november 2014 till 42,9% i maj 2022.

Ett intressant fenomen är hur GAL-TAN "kollapsar in" i vänster-högerskalan i många frågor. Miljöfrågor kodas som vänster medan rättsfrågor kodas som höger.

Post sanning

Post truth-valrörelsen är ett epitet som kan sättas på valet 2022. Valet dominerades i vissa frågor av retorik som för tankarna till det som brukar kallas post truth, eller post sanning, ett begrepp som etablerats efter högerpopulistiska politikerna som Donald Trump och Boris Johnson sätt att bedriva valrörelser. Det är inte sanningshalten i påståendena som betyder något, utan hur man träffar rätt

⁶ Snabbtänkt, Åsa Wikforss

⁷ Grön-Alternativ-Liberal vs Traditionell-Auktoritär-Traditionell

känsla hos väljare. Man säger något som man vill ska vara sant, eller som väljare vill ska vara sant.

Valet har av vissa också kallats den smutsiga valrörelsen. Säpos kommenderingschef för valet kände sig till exempel tvungen att ryta ifrån mot tonläget, som han menade kunde vara hotdrivande i sig⁸.

Årets valrörelse fick rekordlågt betyg av väljarna, enligt en undersökning av DN/Ipsos. Fyra av tio såg valrörelsen som dålig eller mycket dålig, vilket är en fördubbling jämfört med valet 2006. 40 procent av de svarande klassar valrörelsen som osaklig eller mycket osaklig. Endast 14 procent har uppfattat budskap och argument som sakliga⁹.

Greta-generationen, finns den?

Under lång tid har det setts som något av ett normalläge att unga röstar till vänster och har ett starkt miljöengagemang, men det mönstret förändrades till motsatsen redan i den förra valrörelsen.

Andelen unga som gör medvetna miljöval minskar Generation Z, alltså personer födda 1997-2012, anses präglas av mer traditionella värderingar och ett trygghetssökande, påeldat av ekonomisk oro. Mångas bild av miljöfrågor präglas av hopplöshet - även om man ser att ansvaret ligger utanför individen så prioriteras inte miljöfrågorna i valet av parti

Även om högertrenden är tydlig både bland både unga män och kvinnor så finns det fortsatt en allt tydligare könsskillnad¹⁰. Kvinnor är mer vänster, män mer höger.

SD är trendiga på TikTok för att SD är trendiga

Alla partier på vänstersidan lockar färre unga väljare jämfört med förra valet. Den tydligaste väljarrörelsen är att SD växer kraftigt. Samtidigt är det viktigt att inse att förstagångsväljare inte är något man egentligen kan tappa som parti, det är trots allt personer som röstar för första gången.

Det är viktigt att inse att detta beror på att fler unga är konservativa och prioriterar frågor rörande exempelvis privatekonomi och minskad invandring högt. Att ungdomar är mer mottagliga än andra väljargrupper för ett skickligt sociala mediarbete är en förenklad och delvis felaktig slutsats.

---

⁸ <https://www.svd.se/a/Po6Aq7/sapo-chef-om-tonlaget-infor-valet-2022>

⁹ [Väljarnas dom: Valrörelsen 2022 den sämsta hittills - DN.SE](https://www.dn.se/valjarnas-dom-valrorelsen-2022-den-samsta-hittills-dn-se)

¹⁰ <https://www.unqdomsbarometern.se/rapportslapp-unga-och-valet-2022-eftervalsanalys/>

En viktig utgångspunkt för Miljöpartiets framtida arbete med unga väljare är att det här valets förstagsväljare var mellan 10 och 14 år gamla när Miljöpartiet började ingå i regeringen. Det innebär att de har en helt annan bild av partiet än vi varit vana vid att möta.

Den mediala bilden av valet

Kriminalitet, gängvåld och skjutningar dominerade i många debatter, och kom också ofta att kopplas ihop med frågor om migration och integration. Även här med element av *post truth* där känslor mer än fakta styrde debatten. Det fanns en genomgående enighet över hela den politiska skalan om behovet av hårdare straff för viss brottslighet. Andra förslag som presenterades, som visitationszoner och anonyma vittnen finns det inget stöd för i forskningen. De är inte ett effektivt sätt att motverka kriminalitet i stort och gängbrottslighet i synnerhet. Miljöpartiet och Vänsterpartiet, och i viss mån Socialdemokraterna, var de partier som försökte lyfta förebyggande verksamhet och fick ett visst genomslag för det. Den triangulering kring förebyggande frågor som skedde från andra håll ledde däremot till en del dåligt underbyggda och med rätta kritiserade förslag från andra partier. SD lanserade "samhällstjänst" i statusnedbrytande syfte för barn, och sänkt straffmyndighetsålder till 13 år, M presenterade ADHD-testning av skolbarn i "utanförskapsområden", KD ville ge polisen tillgång till PKU-registret för att identifiera brottslingar och L förespråkade ett obligatoriskt språktest för tvååringar som inte är inskrivna i förskolan. Det är värt att notera att den typen av förslag fick ett stort genomslag medialt.

Ester Pollack, professor i journalistik har beskrivit det så här: *"Beklämmande var att valrörelsen illustrerade hur tolkningsutrymmet för att förstå brottsfrågorna krympte och den som presterade den enklaste förklaringen till ökningen av skjutvåldet (migrationen) och kunde peka ut tydliga syndabockar (invandrarna) och lösningar (strypa migrationen och återvandring) fick ett övertag. Sverigedemokraterna lyckades, liksom andra högerpopulistiska partier i andra delar av Europa, få övriga partier att följa efter i kampen om röster."*¹¹

Många debattartiklar och andra texter från olika samhällsaktörer som lyfte klimatfrågor hade utgångspunkten att politiker eller partier generellt inte bryr sig om frågan. Det behöver göras en djupare analys av hur debattklimatet blivit sådant att även partier som får högt betyg i exempelvis miljöorganisationernas sammanställningar inför valen dras över samma kam som dem som får underkända betyg. Om man jämför med andra frågor som kriminalitet och gängvåld, ekonomi eller sjukvård är det vår analys att det inte går att se samma tendenser till att klumpa ihop partierna på samma sätt.

---

¹¹ Ester Pollack, professor i journalistik, SU, Snabbtänkt

Polariseringen mellan stad och landsbygd

Polariseringen mellan stad och landsbygd var en annan fråga som fick mycket uppmärksamhet i media. Det finns anledning att skärskåda den bild som målats upp. Det är en problematisk bild, och den skapar grogrund för att minska tilliten till samhället, öka "vi- och domkänslorna" och ytterst gynna ytterhögerns inflytande. Det här menar vi är något som behöver tas på stort allvar och sättas politiskt fokus på.

Forskare på SOM-institutet sammanfattar det så här i rapporten *Ökad polarisering mellan landsbygd och storstad 1986-2019?: "Svenskar som bor i en storstad skiljer sig i många avseende från svenskar som bor på landsbygden. Det gäller exempelvis ekonomi, utbildning, hälsa, mellanmännisklig tillit, ideologiska vänster-högerattityder och politiska sakfrågeåsikter. Men skillnaderna har inte i de flesta fall blivit större under de senaste tjugo-trettio åren. De har istället förblivit anmärkningsvärt desamma. Det visar ett närstudium av resultat från de nationella SOM-undersökningarna 1986-2019. Att tala om en ökad polarisering mellan landsbygd och storstad är en effektsökande överdrift"*¹²

Sociala medier - starka känslor syns mest

Det finns många exempel runt om i världen på att sociala mediers sätt att fungera leder till förenklade budskap, högt tonläge och desinformation.¹³ Starka känslor leder till mer interaktion, vilket innebär att det prioriteras av sociala medieföretagens algoritmer. Miljön som därigenom skapas på sociala medier har gett valrörelserna en mer populistisk inriktning.

Politiska samtal i sociala medier

Enligt BRÅ är sociala medier den kanal där flest politiker utsätts för hat och hot. Samma rapport visar att det är miljöpartistiska politiker som är mest utsatta.¹⁴ Siffror från Internetstiftelsen visar att en stor andel av befolkningen (49 procent av kvinnorna och 43 procent av männen) undviker att uttrycka åsikter i sociala medier.¹⁵ Det kan man läsa mer om i FOI:s rapport *Fördomar om politiker i sociala medier*¹⁶

---

¹² [40. Ökad polarisering mellan landsbygd och storstad.pdf \(gu.se\)](#)

¹³ Snabbtänkt, Kajsa Falasca, Partierna söker väljarna med utspel, algoritmer och riktade budskap på olika plattformar

¹⁴ BRÅ, Politikernas trygghetsundersökning 2021, https://bra.se/download/18.3523fd5417c9c15ea81391/1635260372067/2021_Politikernas_trygghetsundersokning_2021.pdf

¹⁵ Svenskarna och internet 2022, <https://svenskarnaochinternet.se/app/uploads/2022/10/internetstiftelsen-svenskarna-och-internet-2022.pdf>

¹⁶ [Fördomar om politiker i sociala medier \(skr.se\)](#)

En miljö där komplexa resonemang missgynnas samtidigt som hat mot Miljöpartiet förstärks borde rimligen innebära att våra företrädare och sympatisörer riskerar att hämmas från att delta i det politiska samtalet.

Marie Grusell har beskrivit symbiosen mellan sociala medier och traditionell journalistik och problematiken med det i Snabbtänkt: *”Det politiska debattklimatet har därför blivit mer intensivt och en anledning till detta kan vara att symbiosen mellan olika sociala medieplattformar och traditionella medier har utvecklats i riktning mot att förstärka politiska utspel. Sedan tidigare vet vi att nyhetsvärdering är stommen i all medieverksamhet. Och när det gäller politik tenderar medierna numera att prioritera det politiska spelet, där en viss typ av utspel får större utrymme än andra. Det vi ser nu är att provocerande och känslostyrda utspel uppmärksammas i allt högre grad. Något som är vardagsmat på Twitter och därmed en nästintill outsinlig källa till material för journalister. Det blir också ett allt större fokus på partiernas företrädare och allt mindre uppmärksamhet på sakfrågor, vilket i sin tur leder till en alltmer fragmentiserad mediedebatt.”*¹⁷

Miljöpartiet

Miljöpartiets primära mål i valplanen för valrörelsen 2022 var att säkerställa fortsatt representation i riksdagen. Utöver detta skulle partiet växa på samtliga nivåer. Detta återspeglades i prioriteringar i arbetet med valrörelsen. Såväl på nationell nivå som på regional och lokal nivå fanns ett fokus på riksdagsdagsvalet. Strategin lyckades så till vida att vi gjorde vårt femte bästa val till riksdagen någonsin. Ökningen var också bred, i 75 procent av alla kommuner ökade Miljöpartiet i riksdagsvalet. Däremot bidrog inte uppgången på nationell nivå till att lyfta resultaten i samma utsträckning i kommun- och regionvalen. Givet det politiska läget är valresultatet på riksnivå ändå positivt. Men på kommunal och regional nivå lever det inte upp till förväntningarna, trots den stora mobiliseringen runt om i landet.

Försvagade av tidigare resultat

Partiets förmåga att bedriva en effektiv valrörelse var försvagad av den långa opinionsmässiga nedgången, med minskat förtroende och minskande antal potentiella väljare.

Majoritetsregering

Miljöpartiet lämnade regeringen i november 2021 på de premisser som regeringen som helhet hade satt upp rörande budgetomröstningen innan Socialdemokraternas partiledarskifte. Vid budgetomröstningen så hade dock partiernas inställning till frågan glidit isär. Vår inställning till majoritetsregering

---

¹⁷ Snabbtänkt, Marie Grusell, docent i medie- och kommunikationsvetenskap, GU

som vi tydliggjorde efter detta och själva händelseutvecklingen kring att vi lämnade regeringen fick inte någon framträdande roll i valrörelsen.

Utvecklingen under valrörelsen

Under hösten 2021 började elpriserna öka. Det innebar ett fokus på frågor som inte gynnade oss.

Under själva valåret när miljöorganisationernas granskningar av partiernas miljö- och klimatpolitik publicerades, stärktes vår position som bästa miljö- och klimatparti, särskilt i kombination med rapporteringen om hur andra partier prioriterade ned frågorna.

Under mitten av sommaren syntes en tydlig förändring av hur andra än vi själva pratade om partiet, med ett antal opinionsbildare som uttryckte sitt stöd för partiet. Det här blev särskilt tydligt när utomstående opinionsbildare skildrade det hat som MP utsätts för i sociala medier. Detta beskrevs som en "organiserad kampanj från högern" som syftade till att Miljöpartiet skulle hamna under riksdagsspärren.

Högerpartierna verkar närmast ha haft en reflex att säga nej till förslag enbart för att avsändaren var Miljöpartiet. I mars 2022 hade Rysslands krig mot Ukraina nyss börjat. Då föreslog Miljöpartiet ett paket för att stoppa importen av rysk olja och gas men fick ett kategoriskt nej från övriga partier, vilket väckte en hel del kritik mot nejsägarpartierna från olika håll. Det fanns också ett stort stöd hos väljare för att stoppa importen.

Slutspurten

Till skillnad från flera tidigare valrörelser lyckades Miljöpartiet öka i stöd och hålla i den ökningen hela vägen fram till valdagen. Istället för att bli osynliga och tappa stöd de sista veckorna så lyckades vi den här gången hålla ut hela vägen.

Anledningen till det var säkerligen en kombination av flera faktorer, varav en var de många rubrikerna om Miljöpartiets rädsla för att ramla ur riksdagen, som fick mycket uppmärksamhet fredagen innan valet.

Språkrören

Förtroendet för Miljöpartiets båda språkrör är lågt och har så varit sedan lång tid tillbaka. I valrörelsen 2018 leddes partiet av två andra språkrör som även de drogs med låga förtroendesiffror.

I valrörelsen ökade förtroendet för språkrören något hos väljarna, men det går inte att bortse från att det är problematiskt att partiets främsta företrädare har ett lågt stöd.

Historiskt sett är det sakfrågor och inte partiledare som lockar väljare till Miljöpartiet, så också i detta val. Men med det sagt är ett lågt förtroende för partiets ledare ett hinder för att locka nya väljare, då partiledarna är den viktigaste vägen in och de som i första hand frontar partiets politik.

Stödröster och taktikröster – inte samma sak

En väldigt enkel och smalspårig analys, som många politiska tyckare slagit fast som någon slags sanning är att stödröster “räddade” kvar MP i riksdagen. Den bilden behöver nyanseras och problematiseras. Vi ser inslag av både stödröster och mer komplicerade taktikröstbeteenden. Till exempel kan vi se att det var fler som uppgav att de ville rösta på oss på grund av att deras egentliga förstahandsval av parti inte var tillräckligt bra på klimat/miljö, än som uppgav en rent speltaktisk anledning. Det här tyder på att klimatfrågan var mer avgörande för dem som ville stödja MP än den så kallade statsministeromröstningen.

Jesper Enbom skriver i Snabbtänkt: *“Ett tydligt exempel på microtargeting från 2018 som återkom i årets valrörelse är hur Miljöpartiet i slutskedet riktade in sig på vänsterväljare med uppmaningar om stödröster så att de inte skulle hamna under riksdagsspärren. Budskapet handlade om att högerblocket skulle gå mot en säker seger om Miljöpartiet inte kom in. Forskning om valkampanjer brukar peka på att de främst fungerar mobiliserande och det är sällan det går att se exempel på hur väljare övertygas byta parti.”*¹⁸

Tydligare civilsamhällesorganisationer

Miljöpartiet fortsätter en lång tradition av att få goda betyg från civilsamhällesorganisationer, särskilt vad det gäller miljö, jämställdhet, bistånd och HBTQ, i samband med olika utvärderingar av föregående mandatperiod såväl som exempelvis enkäter rörande kommande mandatperiod.

Två skillnader jämfört med tidigare val är att fler civilsamhällesorganisationer vägt in regeringsarbetet (och dess komplikationer) vid sidan av riksdagsarbetet och utlovade framtida reformer samt att fler organisationer på ett tydligare sätt ger röstrekommendationer i samband med egna kampanjer under valrörelsen.

Hot och hat, svårt att få aktiva företrädare

En förklaring till att MP backade i kommunvalen kan vara att det finns färre kommuner där MP ställt upp med en lokal lista.

26 procent av de förtroendevalda i riksdag, kommuner och regioner uppgav att de blivit utsatta för trakasserier, hot eller våld under 2020 enligt politikernas trygghetsundersökning, PTU 2021¹⁹. Som redan nämnts är det miljöpartistiska politiker som är mest utsatta, där 33 procent uppger att de utsatts för

¹⁸ Snabbtänkt, Jesper Enbom, lektor i medie- och kommunikationsvetenskap, UmU

¹⁹ BRÅ, Brottsförebyggande rådet

trakasserier, hot eller våld. Det finns flera exempel på lokala politiker eller hela partigrupper som avstått från att ställa upp i val på grund av detta. Ett par exempel från årets val är MP Kiruna²⁰ och MP Laxå²¹.

Hot och hat utgör alltså inte bara en risk för demokratin, det har redan en negativ påverkan.

Röstsplittring

i 2022 års val är Miljöpartiet det parti som har störst röstsplittring av riksdagspartierna. Enligt ValU²² 2018 röstade 41 procent av våra riksdagsväljare på ett annat parti i kommunvalet. År 2022 röstade hela 57 procent på något annat i parti i kommunvalet. År 2018 röstade 4,4 procent av väljarna på oss i riksdagsvalet, men 4,6% i kommunvalet. År 2022 fick vi 5,0 procent i riksdagsvalet men bara 3,8 procent i kommunvalet. Det innebär att gruppen som väljer ett annat parti i riksdagsvalet men Miljöpartiet i kommunvalet har minskat. KD är annars det parti som historiskt haft den största röstsplittringen av alla partier.

Det finns flera skäl till att det ökade stödet i riksdagen inte översattes till ett ökat stöd i kommunvalen. Självklart kan det finnas fall där de lokala politiska förutsättningarna och det lokala politiska arbetet påverkat Miljöpartiet antingen positivt och negativt. Den ökningen som vi såg för partiet under senare delen på valrörelsen kan också ha kommit för sent för att väljarna skulle hinna samma logik på de lokala valen.

Miljöpartiet har historiskt deltagit i många samarbeten över de traditionella blockgränserna, något som accelererade med de ökade framgångarna för SD kommunalt och regionalt. Under den senaste mandatperioden har i synnerhet de blågröna styrena i Stockholms stad och i Stockholmsregionen fått stor uppmärksamhet i hela landet. Samtidigt som våra väljare i allt högre grad definierar sig som vänster och allt mindre som mitten så kan denna uppmärksamhet ha inneburit att väljare som känner sig trygga kring vårt maktpolitiska ställningstagande i rikspolitiken inte känt sig trygga kommunalt. Värt att notera i sammanhanget är att det vanligaste samarbetet kommunalt är S + M, vilket S i Stockholm inte tyckte var värt att notera när de kritiserade det grönblå samarbetet i Stockholms kommun och region.

Det stora tappet kommunalt och regionalt skedde redan 2018 och då var det snarare Stockholm med kranskommuner som stod emot den nationella trenden. I 2022 års val finns många av våra största procentuella tapp i Stockholmsområdet.

---

²⁰ [Ingen vill fronta Miljöpartiet i Kiruna – ordförande: "Känns hotfullt att vara politiker" | SVT Nyheter](#)

²¹ [Sara Pettersson \(MP\) ställer inte upp i kommunvalet – efter hat och hot väljer hon att sluta – Nerikes Allehanda](#)

²² <https://www.svt.se/datajournalistik/valu2022/valjarna-som-rostade-olika-i-riksdag-och-kommun/>

På grund av den stora folkmängden i dessa kommuner påverkas det nationella kommunresultatet negativt.

	2014	2018	2022
Andel MP-väljare som röstade på samma parti till riksdagen och kommunen	65%	59%	43%
Valresultat riksdagen	6,89% (-0,45)	4,41% (-2,47)	5,08% (+0,67)
Valresultat region	7,21% (+0,35)	4,12% (-3,09)	3,2% (-0,92)
Valresultat kommuner	7,76% (+0,69)	4,62% (-3,14)	3,8% (-0,82)

Upphämtningen sista månaderna före valet

Miljöpartiet drogs med låga siffror under i stort sett hela mandatperioden. Tittar man på den sammanvägda mätningen i pollofpolls²³ låg stödet som lägst i mars 2022 på 3,0 procent. Efter valet 2018, där vi landade på 4,4 procent fortsatte stödet neråt i opinionen under hösten och de långdragna regeringsförhandlingarna. Efter att partiet åter klivit in i regeringen vände det uppåt ett tag, men sedan låg stödet och pendlade runt 4-procentsstrecket under i stort sett hela mandatperioden. När partiet lämnade regeringen i november 2021 låg stödet i den sammanvägda mätningen på 3,7 procent, och den kräftgången fortsatte fram till lägsta mätningen i mars. I april började stödet återigen öka, och klättrade långsamt men stadigt upp till som mest 5,2 procent vilket var väldigt nära det faktiska valresultatet på 5,1 procent. I opinionen kom det en vändning under juni/juli – då börjar det komma in röster som inte var våra kärnväljare.

Valkompasser

Både mediehus och påverkansorganisationer har gjort valkompasser i valrörelsen. Hur detta påverkar väljarbetenden är inte så djupt diskuterat, men vi kan konstatera att intresset är stort och har exploderat sedan valet 2010. Exempelvis DN rapporterar 1,6 miljoner sidvisningar²⁴, Aftonbladet rapporterar att 2 miljoner gjort deras valkompass²⁵ och SVT rapporterar 3 miljoner gjorda rikskompasser och 5,1 miljoner om man inkluderar även deras lokala och regionala kompasser.²⁶

²³ pollofpolls.se

²⁴ Snabbtänkt, Ingela Wadbring och Lovisa Bergström

²⁵ <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/EQWqko/aftonbladets-valkompass-har-gjorts-av-tva-miljoner>

²⁶ <https://www.svt.se/nyheter/snabbkollen/digitalt-publikrekord-for-svt-s-valvaka>

SOM-institutet har en serie som följer hur många väljare som gör en valkompass, deras rapport för 2022 är inte släppt än, men i en intervju under valrörelsen spådde Henrik Ekengren Oscarsson att siffran ökar till 60–70 procent jämfört med förra valets 47 procent.²⁷

Det finns en diskussion om hur exakta valkompasserna är och ett experiment designat av Malte Meuller, mastersstudent i nationalekonomi vid Handelshögskolan i Stockholm, där en robot fått svara slumpmässigt på ett antal olika valkompasser visar på att resultaten skiljer sig mycket. I de valda valkompasserna så skiljer sig förstaplaceringarna vid slumpmässiga svar för Miljöpartiet mellan 4,4% och 24,2%.²⁸

I den mån som valkompasserna påverkar väljarnas val av parti är det troligen negativt för Miljöpartiet i kommun-och regionvalen, eftersom det finns valkompasser som bara tar med svar från partier som är representerade i fullmäktige.

Andra partier

Den nyttillträdda regeringen har bildats av tre partier som samtliga gick bakåt i riksdagsvalet. SD blev nyckeln till regeringsbildningen, och även om de utåt gav uttryck för att målsättningen var att ingå i regeringen är det få bedömare som tror att det var så. De har hamnat precis där de ville vara. Med utgångspunkt i Tidöavtalet och statsbudgeten så blir det väldigt tydligt att regeringspolitiken vilar på en auktoritär nationalistisk politik snarare än en klassisk ekonomisk högerpolitik.

Var vann eller förlorade då partierna väljare? Bara tre partier: S, SD och MP gick framåt såväl på landsbygd som i mindre städer och storstäder. C, KD, L och V backade i samtliga de tre kategorierna. M ökade blygsamt på landsbygden. C tappade mest väljare av alla partier på landsbygden, men minskade dessutom tydligt sin väljarandel i städerna. M tappade mest av alla i städerna. SD gick framåt mest på landsbygden. S ökade mest av alla i städerna. Det finns ett flertal analyser gjorda av dessa siffror, som handlar om både polarisering mellan stad och land men också om vilka frågor som blev stora i media och i debatterna. Det syns också ett väljarskifte i städerna från M till S.

Det parti som tydligast verkade sikta in sig på att vinna tillbaka LO-väljare som gått till SD var V, som därmed mer eller mindre lämnade klimatpolitiken därhän. men den strategin verkar inte ha lyckats. Klimatpolitiken är den fråga som allra

---

²⁷ <https://omni.se/60-till-70-procent-valjare-rusar-till-valkompasserna/a/IV70nZ>

²⁸ <https://ekonomistas.se/2022/09/08/stora-skillnader-mellan-valkompasser/>

tydligast varit måltavla för de blåbruna partierna, med en ständig svartmålning av genomförda reformer och ett ifrågasättande av nödvändigheten av dessa. För S verkade kampanjandet mest handla om Magdalena Andersson som statsminister, de drev en “presidentvalkampanj”. Men även de lämnade i stort klimatpolitiken.

L var fortsatt splittrade men också upptagna med att förklara sina “röda linjer” mot SD. Dessa röda linjer försvann snabbt efter valet. Det blev också tydligt för deras partigrupp i Europaparlamentet, som röstade om att utesluta L ur den liberala gruppen, och också skickade representanter till Sverige för “fact finding” efter valet. Kanske inte minst för att L:s vägval i Sverige riskerar att urholka de grundläggande liberala värderingarna och erodera det motstånd mot högernationalismen som varit ett signum och ledstjärna för Europas liberaler.

SD var det parti som i vanlig ordning var mest omskrivna för diverse skandaler. Det gällde bland annat hemliga partibidrag, nazister på listorna och våldsdömda politiker. Men det verkade inte påverka väljarna det minsta. SD var också det parti som hade högst andel väljare som bestämt sig i god tid innan valet.

Valet i siffror

När bestämde sig väljarna?

Det är många av Miljöpartiets väljare som bestämt sig under sista veckan innan valet, 49 procent. Även bland C och L-väljare bestämde sig hälften under sista veckan. De väljare som bestämt sig tidigare röstade i högst utsträckning på SD, S och V.

Valdeltagande

Valdeltagandet till riksdagen sjönk i år med nästan 3 procentenheter, till 87,2 procent. Det är ett trendbrott från det ökande valdeltagande som skett i valen sedan bottennoteringen på 80,1 procent 2002. Motsvarande siffror för regionvalen är 83,7 procent och för kommunvalen 84,1 procent.

Väljarna i siffror

Hos Novus ökade andelen väljare som anser att Miljöpartiet har bäst politik i klimatfrågan från 18 procent i maj till 24 procent i september. I Demoskopsmätningar går MP också uppåt, men där med mer beskedliga tre procentenheter.²⁹

---

²⁹ Snabbtänkt, Johan Martinsson

Kvinnor röstade i högre utsträckning på MP än män, 6 procent jämfört med 4 procent. I valet 2018 var dessa siffror 6 procent för kvinnor jämfört med 3 procent bland män.

Bland förstagångsväljare valde 5 procent MP. Det är en nedgång från 6 procent i valet 2018, och en betydande nedgång från 16 procent toppåret 2010.

I åldersgrupperna 22–30 respektive 65+ ökar MP med en procentenhet från 2018, till 6 och 4 procent. I åldersgruppen 31–64 ligger vi stilla på 5 procent.

I väljargrupperna tjänstemän och företagare/jordbrukare hamnar MP på 6 procent i vardera gruppen. Det är en ökning på 1 procentenhet i gruppen tjänstemän, men en fördubbling från 3 procent i valet 2018 i gruppen företagare/jordbrukare.

I gruppen arbetare ökar MP från 3 procent 2018 till 4 procent 2022.

Alla siffror ovan är från Valu 2022, viktade mot Valmyndighetens preliminära valresultat från den 12 september.

I riksdagsvalet är Miljöpartiets största ökning i en valkrets Stockholms stad, +2,3 procentenheter. Det bästa resultatet i kommunvalet hade Jokkmokk med 11,3 procent.

Vi ökade med mer än en procent i riksdagsvalet i 36 kommuner.

Tittar man närmare på siffrorna från riksdagsvalet så framkommer det att MP ökade från valet 2018 med ungefär lika stor andel i kategorin *mindre städer och landsbygd* och *större städer och nära större städer*, cirka 0,5 procent. I kategorin *storstäder och storstadsnära* ökade vi med cirka 1 procent.³⁰

Utvecklingen gällande kommunala/regionala mandat och styren

Mandat i kommuner:

2014: 732 (+46)

2018: 395 (-337)

2022: 309 (-86)

MP tog mandat i 170 av landets 290 kommuner. Det är en minskning med 29 kommuner. Det stora tappet i antalet mandat i kommunerna skedde dock inte i valet 2022, utan i valet 2018.

Mandat i regioner:

2014: 106 (+2)

---

³⁰ Kategorierna utgår ifrån SKRs definition

2018: 48 (-58)

2022: 31 (-17)

De två regioner där Miljöpartiet ökade antalet mandat var Uppsala och Västerbotten, där vi ökade med ett mandat vardera.

Miljöpartiet tog mandat i åtta av landets regioner, om man räknar in Gotland. Det är en minskning med sex regioner. I tre av regionerna kommer vi sitta i styret under den kommande mandatperioden: Stockholm, Västra Götaland och Västerbotten. Det är en minskning med 7 regionstyren.